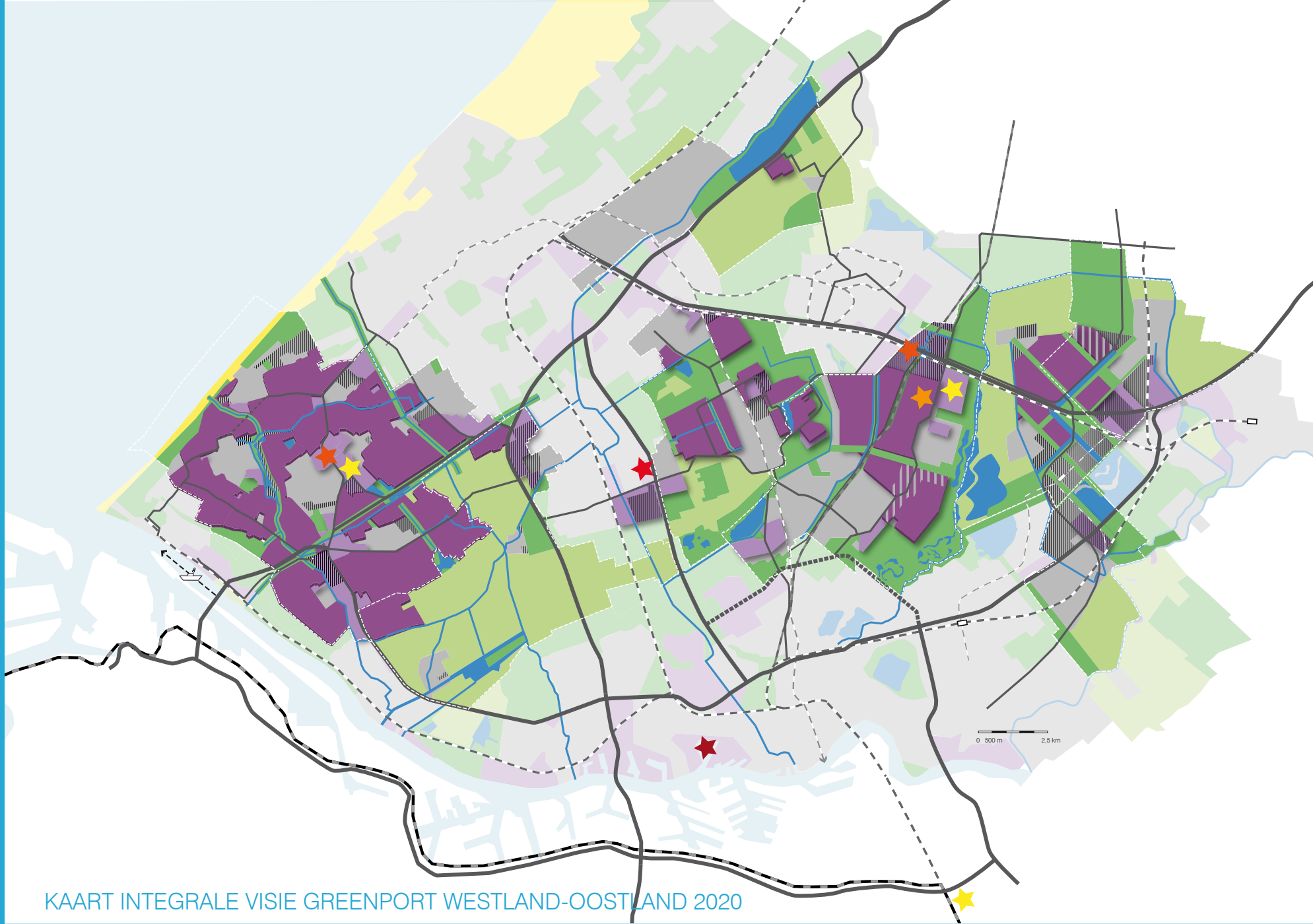

**BELEID EN VISIE
VOOR 2020**

KAART INTEGRALE VISIE GREENPORT WESTLAND-OOSTLAND 2020

BELEID EN VISIE VOOR 2020

Ruimtelijk beleid

De uitdagingen waar het glastuinbouwcluster voor staat heeft reeds zijn weerklink gevonden in structuur- en beleidsplannen van de gemeenten die deel uitmaken van de Greenport Westland-Oostland en van de stadsregio's Haaglanden en Rotterdam. Ook in de streekplannen van Zuid-Holland West- en Oost wordt de glastuinbouw als een belangrijke economische factor aangeduid. De provincie streeft er onder meer naar om glastuinbouwbedrijven die verspreid in het landschap liggen te saneren en de betreffende bedrijven te concentreren op locaties die beter geschikt zijn. Hiervoor kan het instrument van de ruimte-voor-ruimteregeling worden gebruikt.

Doel van de Integrale Visie Greenport Westland-Oostland is het in kaart brengen van deze ruimtelijke plannen en -visies en ze op elkaar af te stemmen en bij elkaar te brengen tot één gemeenschappelijke visie. De opgave voor de integrale visie Greenport Westland-Oostland is nadrukkelijk het bieden van een integrale benadering, waarbij niet alleen de verschillende aspecten van het glastuinbouwcluster - zoals areaal, transport en logistiek en waterbeheer - op elkaar worden afgestemd, maar waarbij ook een afstemming plaatsvindt met andere ruimtelijke functies in de regio, zoals wonen, werken, recreëren en landschapontwikkeling. Het mag duidelijk zijn dat die integrale afstemming in deze visie plaatsvindt vanuit het perspectief van het

glastuinbouwcluster. De integrale visie neemt dan ook niet de plaats in van integrale ruimtelijke plannen zoals het RSP Haaglanden en RR 2020 en de Streekplannen Zuid-Holland West- en Oost, maar is veeleer een doorvertaling van die plannen naar de betekenis voor het glastuinbouwcluster.

De kaart

Uitgangspunt voor de integrale visie Greenport Westland-Oostland is het bestaande beleid, dat is vastgelegd in regionale plannen zoals het RSP Haaglanden, RR 2020, de Streekplannen Zuid-Holland West- en Oost en het intergemeentelijke structuurplan Zuidplaspolder. En het beleid in de gemeentelijke visies, zoals de Visie Greenport Westland 2020, de gebiedsvisie Midden-Delfland*2025 en PIT Pijnacker-Nootdorp.

De tijdshorizon van de Integrale Visie Greenport Westland-Oostland is 2020 en sluit daarmee aan op die van de regionale plannen. De status van de verschillende beleidsplannen varieert van vastgesteld beleid tot studies en visies. Wanneer plannen verschillende invullingen gaven voor eenzelfde gebied is de invulling gekozen van het meest recente of meest gedetailleerde plan.

De plankaart die dit heeft opgeleverd geeft de situatie in hoofdlijnen weer zoals die wordt nagestreefd voor 2020. Voor een goed begrip is ook voor de gebieden die direct grenzen aan de Greenport de invulling weergegeven zoals die wordt nagestreefd voor 2020, maar dan in een lichtere kleur.

Opvallend is de complexe ruimtelijke begrenzing van de Greenport Westland-Oostland. Dit weerspiegelt het feit dat de Greenport een samenwerkingsverband is van gemeenten waarin glastuinbouw een rol speelt en niet zozeer een ruimtelijke entiteit is.

De kaart is opgebouwd uit de volgende hoofdfuncties: glastuinbouw, (agro-gerelateerde) bedrijvigheid, woonkernen, open landschap, besloten landschap, infrastructuur en water. Daarnaast zijn er enkele brandpunten benoemd. Dit zijn bijzondere plekken voor het functioneren van de Greenport Westland-Oostland.

Glastuinbouw

In de structuur van de Greenport Westland-Oostland is een duidelijk verschil waar te nemen tussen het aaneengesloten glastuinbouwcluster van Westland en de verschillende te onderscheiden glastuinbouwclusters aan de randen van de kernen van Oostland. Weergegeven in de kaart is het duurzame glastuinbouwareaal in de Greenport Westland-Oostland in 2020. Een hoofddoelstelling ten aanzien van de glastuinbouw is de consolidatie van een duurzaam glastuinbouwareaal om de rol als Greenport waar te kunnen blijven maken. Na 2020 zal de druk op het glasareaal niet minder worden. Zo wordt in het integrale structuurplan Pijnacker-Nootdorp (PIT) na 2025 de mogelijkheid tot transformatie voorzien van glastuinbouwareaal direct grenzend aan de westelijke randen van Pijnacker en Nootdorp naar woongebied.

In de te onderscheiden deelgebieden vinden verschillende ontwikkelingen plaats.

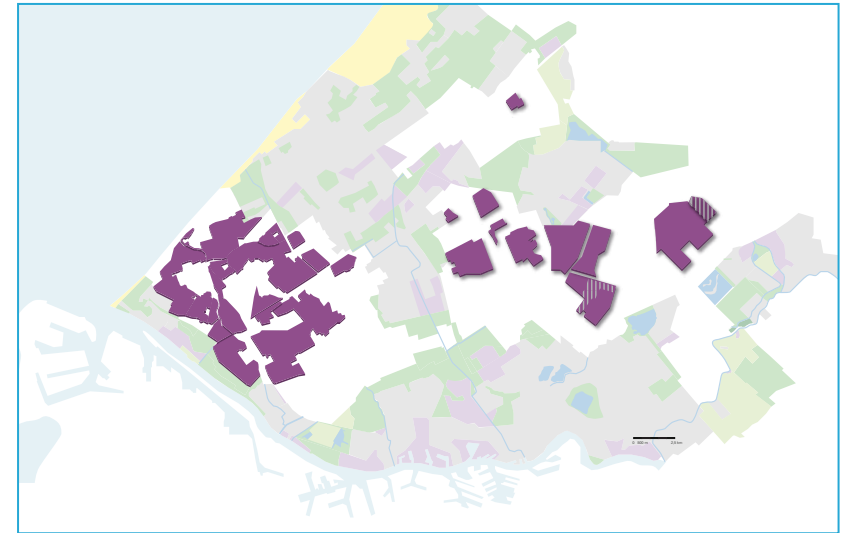
Door herstructurering in Westland – Oostland zal de invulling van het glasareaal grootschaliger en efficiënter zijn.

Voor wat betreft Midden-Delfland, direct grenzend aan Westland, leveren de efficiënt ingerichte moderne complexen een substantiële bijdrage aan het duurzame areaal. Het zogenaamde verspreide glas dat in deze gemeente ook voorkomt, zal gaandeweg plaats maken voor groen, water en (in beperkte mate) wonen.

In de gemeente Leidschendam-Voorburg vindt bij Stompwijk uitbreiding plaats bij de bestaande concentratie van glastuinbouw om elders glas te kunnen saneren.

De Zuidplaspolder en Lansingerland bieden nog ruimte voor areaaluitbreiding, ter compensatie van glasareaal dat door transformatie moet wijken of die zich er vanuit economische groei willen vestigen. De ruimte zal echter niet toereikend zijn om de vertrekkende tuinders op te vangen.

Verdergaande inkrimping van het glasareaal in de Greenport Westland-Oostland dan wat in bestaande visies is vastgelegd, is niet gewenst. Ruimte voor compensatie voor glastuinbouw binnen de grenzen van Greenport Westland-Oostland is niet in voldoende mate aanwezig. Op basis van het 'saldo-nul principe' (de totale oppervlakte aan glas blijft gelijk; verdwijnt ergens glas, dan moet dat ergens anders worden gecompenseerd) zal de provincie Zuid-Holland nabij de Greenport Westland-Oostland ontwikkelruimte moeten aanwijzen, met name bestemd voor het verplaatsen van glastuinbouwbedrijven voor wie in de Greenport geen ruimte meer is. In dit verband is een oriëntatie zuidwaarts naar de Zuid-Hollandse eilanden voor de Greenport voor de langere termijn noodzakelijk.

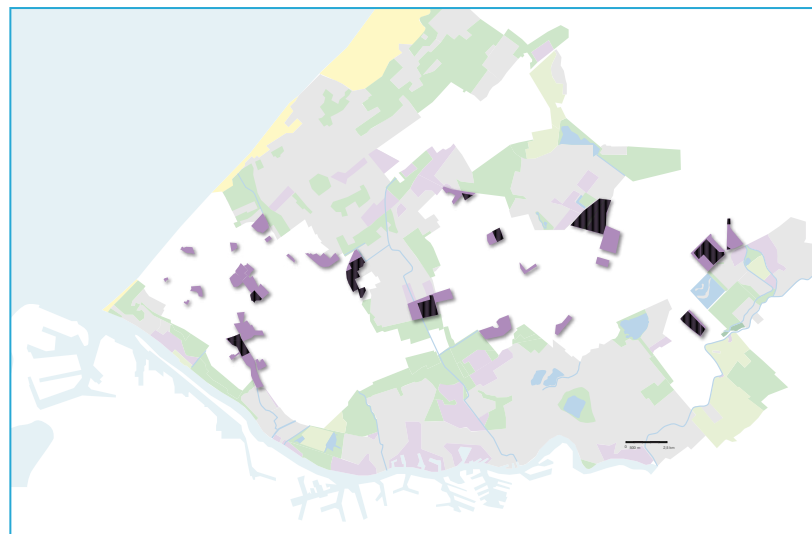
Glastuinbouw

(Agro-gerelateerd) bedrijventerrein

Alle bedrijventerreinen van enige omvang in het plangebied zijn in kaart gebracht. De invulling van de bedrijventerreinen is slechts beperkt te sturen. Voor een vitale ontwikkeling van de sector is beschikbaarheid van ruimte voor agro-gerelateerde bedrijvigheid echter essentieel. Het betreft hier ruimte voor distributie en logistiek, toeleverende bedrijven, laboratoria, handel, verpakking e.d. Door efficiënt ruimtegebruik te stimuleren en aanbod van terrein te garanderen moet voldoende perspectief worden geboden.

In Westland wordt de ontwikkeling nagestreefd van een corridor langs de N 213 met agro-gerelateerde bedrijvigheid. Een voorbeeld hiervan is het gebied Honderdland dat transformeert van glastuinbouw naar bedrijventerrein. Glastuinbouwgerelateerde bedrijven kunnen zich hier in principe ook vestigen. In totaal is er in de gemeente Westland ruimte voor 135 ha netto uitgeefbaar bedrijventerrein voor de periode 2004-2020.

In het Oostland biedt met name de ontwikkeling van de locatie Bleizo langs de A12 grenzend aan de locatie Hoefweg-Zuid mogelijkheden voor uitbreiding van het cluster van agro-gerelateerde bedrijvigheid, aansluitend op het veilingcomplex en het proefstation. Ook de Zuidplaspolder voorziet in ruimte voor agro-gerelateerde bedrijvigheid. In de gemeente Lansingerland is ca 220 ha bedrijventerrein beschikbaar (peildatum 1-1-2007). Een groot deel van deze hectares is te vinden op de bedrijventerreinen Hoefweg-Zuid, Oudeland en Prisma. In de gemeente Pijnacker-Nootdorp is de komende jaren tot 2010 nog ca 25 ha per jaar uitgeefbaar bedrijventerrein, onder andere door de aanleg van Boezem II.

(Agro-gerelateerd) bedrijventerrein

Woonkernen

In de Greenport Westland-Oostland ligt een groot aantal grotere en kleinere woonkernen. In Westland liggen de compacte kernen ingebed in één groot glastuinbouwcluster. In het overige deel van de Greenport Westland-Oostland liggen de kernen in een voormalig agrarisch gebied dat onder de druk van de Zuidvleugel steeds meer een netwerk wordt van uitgebreide kernen met aan de randen glastuinbouwclusters en bedrijventerreinen. Een groenblauwe contramal maakt onderdeel uit van dit netwerk. Vanuit de omringende steden bestaat behoefte aan recreatiemogelijkheden, waar het omliggende groenblauwe netwerk in kan voorzien. Om dit groenblauwe netwerk in kwaliteit te doen toenemen, liggen aan de randen van deze gebieden kansen voor kleinschalige woninguitbreidingen die de overgang van dorp naar omringend landschap verzachten.

De vigerende plannen voor de periode tot 2020 voorzien nog in inbreidings- (verdichting in de kernen) en uitbreidingsmogelijkheden voor woningbouw om te voldoen aan de woningbehoefte. Zo wordt er in de gemeente Westland gerekend met een woningbouwopgave van 10.500 woningen (periode 2004-2020, waarvan 4500 woningen door verdichting in bestaande kernen, exclusief de Westlandse Zoom), in de gemeente Lansingerland met een woningbouwopgave van 9.955 woningen (2007-2017) en 2.450 woningen in de gemeente Pijnacker-Nootdorp (2010-2015). Voor het woon- en vestigingsklimaat is het van belang dat niet alleen de kwantitatieve, maar ook de kwalitatieve woningbehoefte in ogenschouw wordt genomen. De kwaliteit van de woonomgeving en variatie aan woningen en woonmilieus staan voorop om het leefklimaat te verbeteren.

De Zuidplaspolder neemt ook voor de woningbouw een belangrijke plaats in. Verder zal woningbouw zich deels ontwikkelen door transformatie van glastuinbouwgebieden, zoals Klapwijk-Noord bij Pijnacker en in Westland tussen Monster en Den Haag en langs de randen van verschillende kernen. De plannen voor de Westlandse zoom en voor de Poelzone zijn sprekende voorbeelden van nieuwe en hoogwaardige woonmilieus, inclusief water en groen.

Door de ruimte-voor-ruimte-regeling, waarmee verspreide glasopstanden worden gesaneerd, zullen op kleine schaal woningen worden gerealiseerd langs linten en dorpsranden. Een sprekend voorbeeld hiervan is Oude Leede, waar een behoorlijk aantal bedrijven wordt beëindigd in ruil voor één of twee woningen.

De linten bieden vanouds aantrekkelijke mogelijkheden voor 'buiten wonen'. Op beperkte schaal kunnen deze mogelijkheden nog worden benut voor het creëren van nieuwe woningen. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van de Noordersingel in Berkel, langs de Groenzone Berkel-Pijnacker. De kernen Maasland en Schipluiden liggen midden in het open veenweidegebied van Midden-Delfland en komen niet in aanmerking voor substantiële woningbouwproductie.

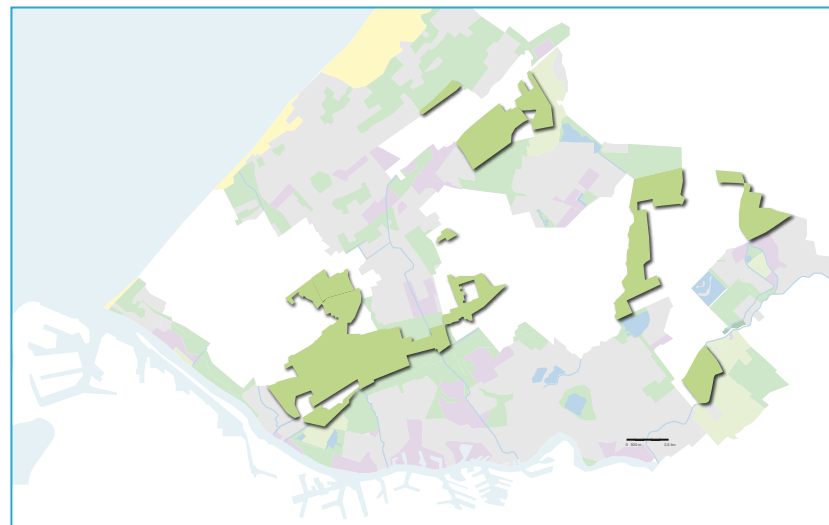

Woonkernen

Open landschap

Binnen de Greenport Westland-Oostland is er sprake van twee grote aaneengesloten agrarische open veenweidegebieden: Midden-Delfland en de polders rond Stompwijk (gedeelte van de Zoetermeerse Meerpolder, Meeslouwerpolder, de Grootte Westeindse Polder en de gecombineerde Starrevaart- en Damhouderpolder). Doel is om deze ook open en agrarisch te houden en de kwaliteit te behouden en te versterken. De overige agrarische landschapsgebieden rond Delfgauw, Berkel en de Rotte worden meer en meer groenblauwe corridors om ruimte te bieden voor natuur en recreatie. Inzet voor de Greenport is enerzijds het handhaven van veenweidegebieden als open gebieden met landschappelijke kwaliteit, die ruimte bieden voor recreatief medegebruik en voor natuurbeheer, en anderzijds het versterken van de groenblauwe corridors.

Het veenweidelandschap kan een rol van betekenis spelen bij de wateropvang in de regio, mits de regio ook bijdraagt aan het veenweidelandschap. Consequentie van de hogere grondwaterstanden die dit tot gevolg heeft, is dat het accent van de agrarische bedrijfsvoering nog verder zal worden verlegd van productie naar natuurbeheer. Een illustratief voorbeeld hiervan is de Bergboezem in Lansingerland.

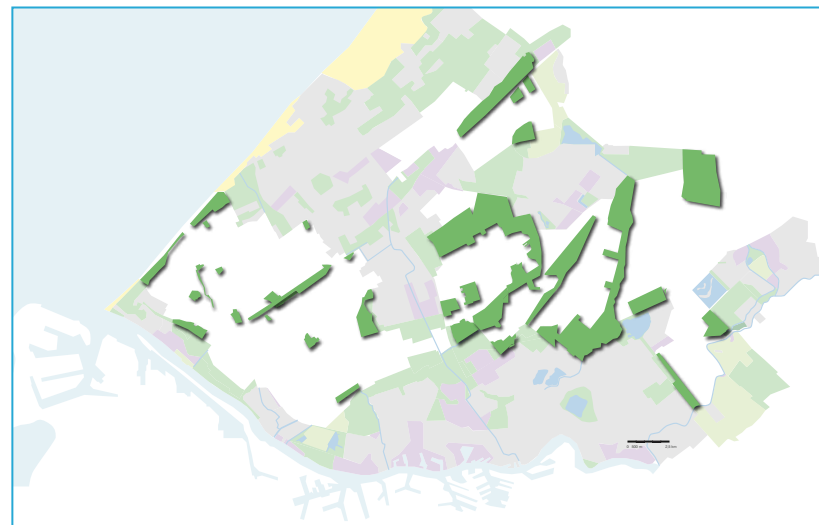

Open landschap

Besloten landschap

Voor de wijze waarop de Zuidvleugel - en de Greenport als onderdeel daarvan - als woon- en vestigingsmilieu zal worden gewaardeerd zal de landschappelijke kwaliteit van grote betekenis zijn. Om de landschappelijke kwaliteit te behouden en te verbeteren zijn vele plannen in voorbereiding en uitvoering. Hierbij wordt zowel aan de recreatieve als aan de ecologische aspecten aandacht gegeven.

De groenstructuur van de Greenport Westland-Oostland zal in 2020 bestaan uit Midden-Delfland als kerngebied, dat door de Groenblauwe Slinger verbonden is met het Groene Hart, dat begint bij het veenweidelandschap rond Stompwijk. Waar sprake is van open weidelandschap zal het landschap door agrarisch gebruik beheerd worden. Natuur en recreatiedoelstellingen zullen indien mogelijk mede door boeren worden gerealiseerd. Doorsnijding van het landschap door infrastructuur levert grote beperkingen aan het recreatief en ecologisch functioneren van het landschap. De gevolgen van realisatie van de A4 noord voor het landschap moeten dan ook tot een minimum beperkt worden. Onder meer door het garanderen van een aantrekkelijke en comfortabele fiets- en wandelrouteverbinding en ecologische verbinding over de verdiepte A4 noord.

Besloten landschap

De Groenzone Berkel-Pijnacker vormt een kwetsbare plek in de Groenblauwe Slinger. Deze groenzone grenst aan het tuinbouwgebied in de Voorafschse Polder. De opgave in het UPR-project Oostland is dan ook om glastuinbouw en landschappelijke kwaliteit en recreatie met elkaar in evenwicht te brengen.

Naast de Groenblauwe Slinger zal ook de Rottezoom een belangrijke rol spelen voor het bieden van recreatieruimte en aantrekkelijke recreatieve routes naar het Groene Hart en het Bentwoud.

Net als de grote groengebieden vormen de aansluiting en groene dooradering van de woon- en werkgebieden een belangrijke opgave voor de Greenport tot 2020. In Westland ligt de opgave om de Zwethzone te ontwikkelen tot groene verbinding tussen de Nieuwe Waterweg en de Vlietzone. Complicerend daarbij is dat in dit gebied ook de ontwikkeling van een belangrijke wegontsluiting wordt voorzien; de verlengde en verbrede veilingroute, die op termijn via de Oranjetunnel aansluit op de A15.

De realisatie van de Poelzone als ecologische en recreatieve verbinding tussen de kust en het Staelduinsche Bos vergroot tegelijkertijd de waterbergings- en afvoercapaciteit en voegt aantrekkelijke woonmilieus toe aan Westland.

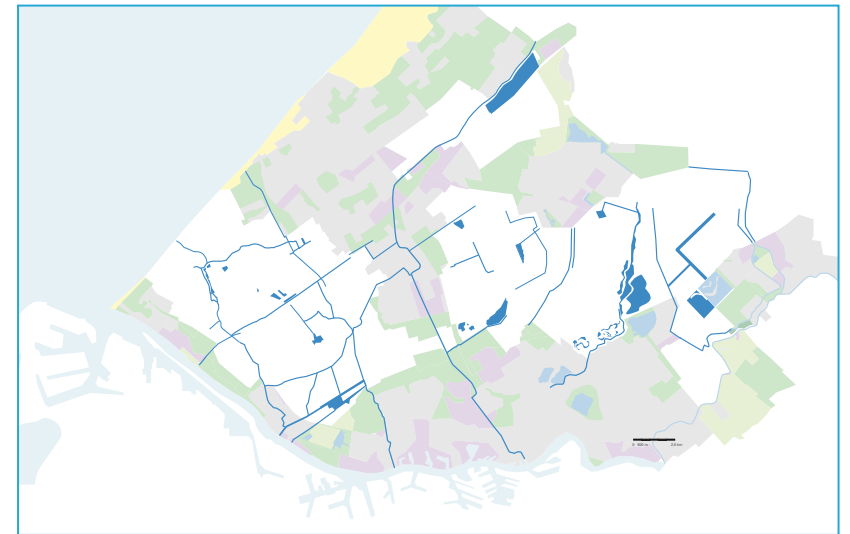
Uit oogpunt van zowel recreatie als ecologie is de realisatie van de blauwgroene verbinding tussen Midden-Delfland en de duinstrook via de route Lange Watering - Holle Watering - Wennetjessloot - Madestein van groot belang. Het versterken van de kustverdediging door de zeevaartse uitbreiding met een rij duinen zal de landschappelijke kwaliteit ten goede komen.

In de Zuidplaspolder wordt in het ISP (intergemeentelijk structuurplan) voorzien in de realisatie van een groen en blauw netwerk, dat zowel de woongebieden als de glastuinbouwgebieden dooradert en verbindt met omliggende grote groengebieden.

Water

Vanuit verschillende invalshoeken speelt water een rol in de integrale visie.

Op de eerste plaats staat het vraagstuk van de waterhuishouding, nl.; hoe houden we droge voeten in de Greenport? Deze opgave wordt vanuit twee waterschappen, Delfland en Schieland-Krimpenerwaard, aangepakt. Een primaire taak is het verbeteren van de kustverdediging. Hiertoe wordt de kust bij de Delflandse hoofden zeewaarts uitgebreid. Daarnaast moeten de hoofdwatergangen worden aangepast om de in de toekomst te verwachten afvoerstromen te kunnen verwerken. In Westland wordt hiertoe de Vlotwatering/Poelwatering verbreed en een nieuw gemaal gebouwd bij Monster. Het structuurplan van de Zuidplaspolder voorziet in de aanleg van een uitgekiend watersysteem om woningbouw en glastuinbouw mogelijk te maken in deze diepe polder. Om pieken op te kunnen vangen, moet vooral in verstedelijkt gebied, waartoe ook de glastuinbouw wordt gerekend, de waterbergingscapaciteit worden verhoogd. Dit leidt tot aanzienlijke ruimteclaims in gebieden waar ruimte een schaars goed is. Op basis van de Kaderrichtlijn Water dient het oppervlaktewater voor 2015 fysisch, chemisch en ecologisch van een goede kwaliteit te zijn.

Water

Infrastructuur

Het concept Actieprogramma Greenports Zuid Holland stelt duidelijk dat het organiseren van een kwaliteitsnetwerk goederenvervoer van en naar de Greenports en tussen de Greenports en de Mainports van groot belang is voor de concurrentiepositie van de sector. Bestaande problemen zullen alleen maar groter worden. Dit vraagt om prioriteitstelling vanuit de Greenports.

Autowegen

De nationale en regionale visies en structuurplannen voorzien reeds in de uitbreiding en verbetering van het rijks- en provinciale wegennet. Het is veeleer een daadkrachtige uitvoer die ontbreekt.

Het doortrekken van de A4 moet worden gezien als een noodzakelijke ingreep om de Greenports en Mainports op elkaar en op het achterland te laten aansluiten. Voorwaarde daarbij is, dat de kwaliteit van Midden-Delfland als centrale groene ruimte voor de regio behouden blijft.

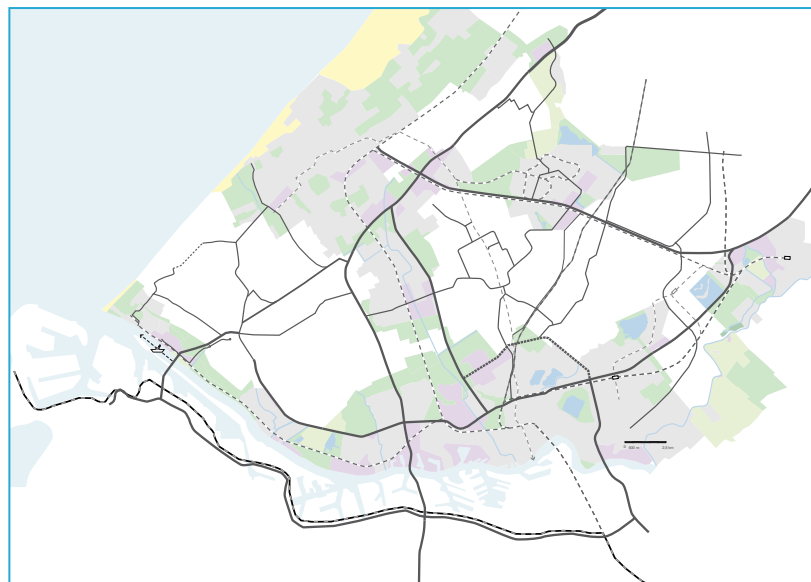
Gevolg van het doortrekken van de A4 kan echter zijn dat de congestie bij de aansluitingen op Westland groter wordt. Aanvullende maatregelen zullen noodzakelijk zijn om Westland adequaat te ontsluiten. De veilingroute neemt daarbij een centrale plaats in.

Verlengen en verbreden van de veilingroute zal noodzakelijk zijn om een goede aan- en afvoer te verzekeren. Tenslotte zal de route door een tunnel (de Oranjetunnel) aangesloten moeten worden op de A15. Met de aanleg van de tunnel en de aansluiting op de A15 zal wisselwerking met de Mainport Rotterdam versterkt kunnen worden. Een aansluiting op de A15 biedt voor de langere termijn ook garanties voor verbinding van de Greenport Westland-Oostland als kerngebied met toekomstige productiegebieden, zoals met de ontwikkeling op de Zuid-Hollandse eilanden wordt voorzien.

Binnen Westland is de opwaardering van de N213 tot economische as essentieel voor het functioneren van de Greenport.

Voor de bereikbaarheid van het Oostland is de realisatie van de aansluiting A13-A16 belangrijk. Ook hier geldt, dat verbetering van de weginfrastructuur niet mag leiden tot verslechtering van de recreatieve infrastructuur.

De ontwikkeling van de Zuidplaspolder tot woon- en werkgebied, inclusief glastuinbouwcomplexen vereist de bijbehorende uitbreiding van de infrastructuur.

Infrastructuur

Op lokaal niveau zullen aansluitingen van glasclusters op de hoofdwegenstructuur gerealiseerd moeten worden. In het Oostland gaat het onder andere om aantakkingen op de N470 ten oosten en ten westen van Pijnacker en verbreding van de N209. Bij het glascluster bij de kern Stompwijk gaat het om de ontsluiting van dit cluster en de aantakking op het hoofdwegennet. Tenslotte verdient de infrastructuur binnen de glasgebieden zelf nog de nodige aandacht.

Logistieke vernieuwing

Naast infrastructurele maatregelen kan ook op het gebied van de logistiek winst worden geboekt, waardoor de bestaande infrastructuur beter kan worden benut. Ook vragen de opmars van containerisatie voor internationale verslogistiek, de opkomst van *short sea* transport en de combinatie van verse en houdbare productstromen in internationale containernetwerken over weg, short sea, deep sea, spoor en binnenvaart om de ontwikkeling van nieuwe logistieke concepten. Voor de Greenports is de eerste stap naar een servicenetwerk (Freshcorridor) te nemen door de ontwikkeling van een aantal

logistieke centra aan een multimodaal (scheepvaart)netwerk tussen de Maasvlakte en Venlo. De afstemming vindt plaats op bovenregionaal niveau.

Ook de mogelijkheden die het spoorwegennet bieden voor transport van tuinbouwproducten zullen in de periode tot 2020 verkend moeten worden. Het is van groot belang om in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven zicht te krijgen op de effecten van de ontwikkelingen op de toekomstige logistieke systemen, het gebruik van de ruimte en de infrastructuur

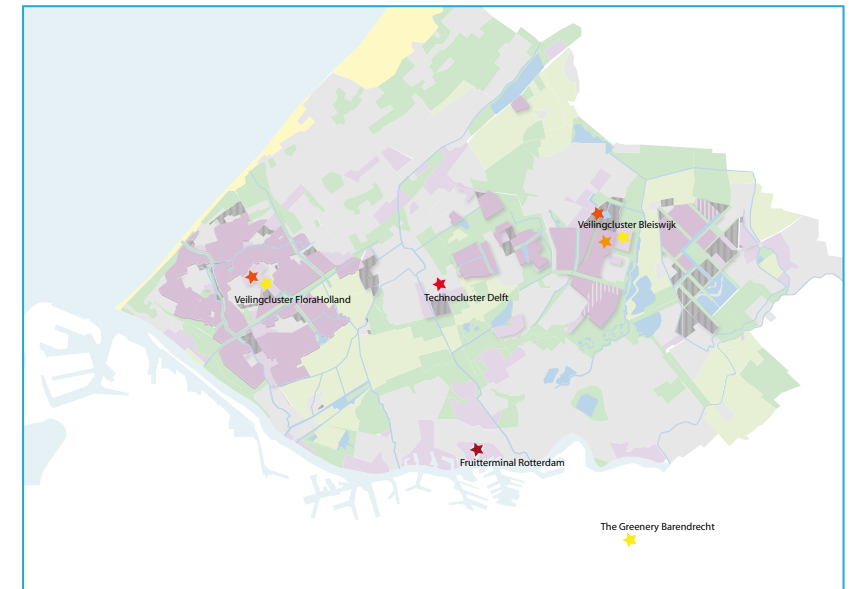
Milieu en Energie

Ten aanzien van energie en duurzaamheid zijn verschillende initiatieven gestart om de glastuinbouw minder afhankelijk te maken van fossiele energiebronnen. Niet zichtbaar, maar van groeiend belang is daarbij de ondergrondse infrastructuur. Om conflicten en hoge kosten in de toekomst te vermijden moeten afspraken gemaakt worden over de ligging van tracés. Voor de decentrale levering en afname van energie is de ontwikkeling van een lokaal en regionaal energienet belangrijk. De CO₂ leiding van de RoCa centrale en de aardwarmtebron bij 's-Gravenzande zijn de eerste resultaten van een proces dat nog vele vruchten zal afwerpen.

Brandpunten in de Greenport en directe nabijheid

In en nabij de Greenport Westland-Oostland zijn een aantal gebieden, die in de totale productieketen 'van kas naar kassa' een specifieke rol vervullen. De visie is erop gericht deze gebieden ruimte te bieden voor verdere specialisatie en concentratie:

- **Veilingcluster FloraHolland Naaldwijk**
In Westland wordt ruimte geboden voor de verdere ontwikkeling van een kennis-, handels- en distributiecluster, als een strip gelegen langs de N213, met de veiling FloraHolland als kloppend hart. In de periode tot 2020 zal de rol van de veiling als belangrijkste fysieke marktplaats zich breder moeten kunnen ontwikkelen als ontmoetingsplaats voor handel, kennis en distributie. De processen in de keten 'van kas tot kassa', waarbij waardevermeerdering voorop staat, moeten optimaal de ruimte krijgen. De uitstraling van dit kerngebied kan ook een rol spelen bij de promotie en imagoverbetering van de sector op (inter)nationaal niveau.

Brandpunten in de Greenport en directe nabijheid

- Veilingcluster Bleiswijk

In het Oostland bieden de ontwikkelingsmogelijkheden in de strook langs de A12 (Bleizo / Prisma / Hoefweg Zuid / veiling / proefstation) mogelijkheden om het gebied verder uit te bouwen tot internationaal kennis- en handelscentrum voor de glastuinbouw. De aanwezigheid van de veiling en het WUR proefstation bieden hiervoor een goede basis.

Hoewel zij niet liggen binnen de Greenport zijn een aantal kerngebieden in de directe omgeving die voor de Greenport van belang zijn, opgenomen in de integrale visie:

- Technocluster

De glastuinbouw ontwikkelt zich steeds sterker tot 'high tech' sector. Naast de nauwe banden met de bioscience vanuit Wageningen en Leiden worden de relaties met de techno-science steeds belangrijker door de grote rol van aspecten als klimaatbeheersing, energieopwekking, waterbeheer en robotica in het productieproces. De nabijheid van het technocluster rond TU en TNO in Delft kan beter worden benut.

- Mainport Rotterdam

Wat de grote betekenis van Schiphol is voor de internationale stromen sierteelt, is Rotterdam dat voor de verwerking van de internationale stromen groente en fruit. Hieruit vloeit het volgende voort:

- Een integrale benadering van de functies en logistiek voor de ruit Rotterdam, Barendrecht, Westland en Oostland;
- Aandacht voor de impact van verplaatsing van de Fruitterminal van de Merwedehaven naar de Waal-Eemhaven (zuidoever, aansluiting op de containerinfrastructuur en de Nieuwe Waterwegverbinding zijn voor de koppeling met Westland cruciaal);
- Een gezamenlijke benadering van de achterlandverbinding door de Mainport en Greenport(s);
- Ontwikkeling van het containervervoer (*controlled atmosphere*);
- Het toenemende belang van short-sea verbindingen;
- De gevolgen van containers en short-sea voor het vervoer over land.

- The Greenery, Barendrecht

Voor voedingsgewassen heeft het distributiecentrum The Greenery in Barendrecht de rol van de veiling grotendeels overgenomen. De betekenis als logistiek centrum en als centrum voor ontmoeting en kennisuitwisseling is belangrijk voor de Greenport Westland-Oostland. Het verdient aandacht de relatie tussen de Greenery en Greenport Westland-Oostland verder uit te werken dan wel te versterken.

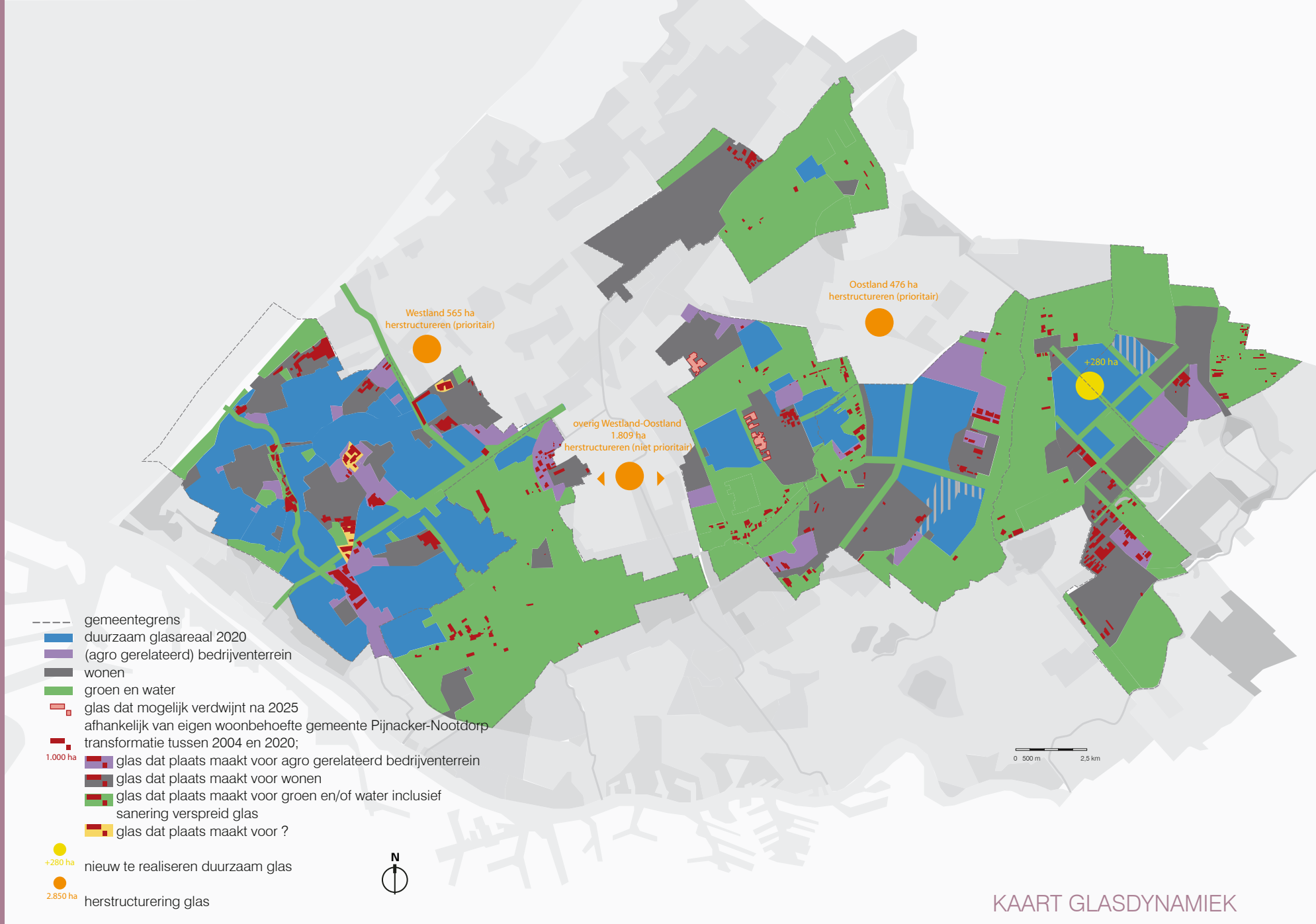
DE OPGAVE

4

- gemeentegrens
- duurzaam glasareaal 2020
- (agro gerelateerd) bedrijventerrein
- wonen
- groen en water
- glas dat mogelijk verdwijnt na 2025 afhankelijk van eigen woonbehoefte gemeente Pijnacker-Nootdorp transformatie tussen 2004 en 2020;
- 1.000 ha ■ glas dat plaats maakt voor agro gerelateerd bedrijventerrein
- glas dat plaats maakt voor wonen
- glas dat plaats maakt voor groen en/of water inclusief
- sanering verspreid glas
- glas dat plaats maakt voor ?
- +280 ha ● nieuw te realiseren duurzaam glas
- 2.850 ha ● herstructurering glas

0 500 m 2,5 km

KAART GLASDYNAMIEK

DE OPGAVE VOOR GREENPORT WESTLAND-OOSTLAND

Dynamiek van de glastuinbouw in Greenport Westland-Oostland

Vanwege het fundamentele belang van de aanwezigheid van voldoende areaal is de dynamiek in het gebruik en de omvang van het glasareaal in Greenport Westland-Oostland nader in kaart gebracht. De glastuinbouwsector kenmerkt zich door een grote mate van dynamiek. Door een voortdurende ontwikkeling van teelttechnieken en door productvernieuwingen zijn de kassencomplexen door de jaren heen steeds grootschaliger geworden. De gemiddelde bedrijfs-grootte is nu nog circa 2 hectare, maar zal de komende jaren verder groeien. Ook worden de kassen steeds groter (hoger) en complexer, met aanvullende voorzieningen voor waterbeheer en energielevering. Tegelijkertijd is de Greenport Westland-Oostland gevestigd in een stedelijke regio, waarin de druk op de grond en daarmee de dynamiek groot is. Vele functies (wonen, werken, verkeer, recreatie, waterbeheer, natuur) strijden met elkaar om het gebruik van de ruimte. Gevolg van deze dynamiek is een voortdurend proces van transformatie en herstructurering. De volgende thema's spelen een belangrijke rol in de opgave voor de Greenport Westland-Oostland.

1. Duurzaam glasgebied veilig stellen

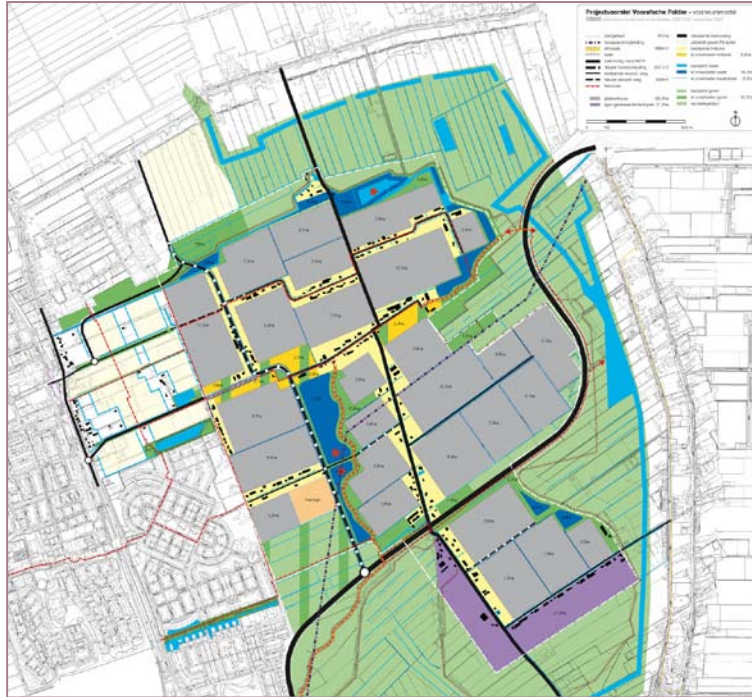
Er moet ruimte worden geboden aan bedrijven in de Greenport die zich willen ontwikkelen of die moeten wijken vanwege transformatie of sanering van glastuinbouwgebieden. In eerste instantie wordt hiervoor binnen de Greenport ruimte geboden:

- nog beschikbare locaties in Oostland worden ingezet voor uitbreiden en hervestigen van bedrijven in de Greenport. De beschikbare ruimte is echter beperkt en al voor een groot deel toebedeeld. Ook de uitbreiding van de locatie bij Stompwijk wordt voor dit doel benut. In Oostland is in potentie nog 100 tot 150 hectare (bruto) voor de vestiging van glastuinbouw mogelijk.
- nieuwe locaties in Zuidplaspolder worden met dit doel ontwikkeld en uitgegeven. Aangezien dit de laatste grote ontwikkellocatie is, wordt binnen de ruimtelijke kaders gestreefd naar een maximale omvang van dit gebied.
- eventuele ruimtewinst die ontstaat bij herstructurering van oude glastuinbouwgebieden biedt mogelijkheden voor glastuinbouwbedrijven.

Voorzien wordt dat op termijn geen ruimte meer kan worden geboden binnen de Greenport Westland-Oostland. Op basis van de 'saldo-nul benadering' zal nabij de Greenport ontwikkelruimte moeten worden gecreëerd. De Zuid-Hollandse eilanden komen hiervoor als eerste in aanmerking. Dit moet in regionale plannen planologisch worden verankerd.

Op de Glasdynamiekaart:

In regionale en gemeentelijke plannen is vastgelegd welke gebieden – tenminste tot 2020 – duurzaam als glastuinbouwareaal zullen fungeren. Het kaartbeeld dat dit oplevert, maakt zichtbaar dat zowel in Westland als in Oostland het glasareaal per saldo afneemt. In Zuidplaspolder is nog ruimte voor transformatie van circa 280 hectare open agrarisch gebied naar glastuinbouw. Het blauw weergegeven gebied omvat het duurzame glastuinbouwareaal. Per deelgebied is in cijfers weergegeven hoeveel uitbreidingsruimte er ten opzichte van de huidige situatie is door transformatie van weide- of akkerland naar glastuinbouw (Zuidplaspolder), hoeveel er gesaneerd wordt (75 ha) en hoeveel hectare er geherstructureerd moet worden (2850 ha).

Voorbeeld integrale gebiedsontwikkeling herstructurering Project Oostland

Prioritaire gebieden herstructurering 2007- 2011 en 2007- 2020		
	2007-2011	2007-2020
Lansingerland: Wilgenlei ¹	83	
Lansingerland: Chrysantenweg ²	25	
Lansingerland: Voorafsche Polder	85	
Lansingerland: Oosteindsche Polder	165	
Pijnacker-Nootdorp: Westvleugel	118	
Westland: Boomawatering	235	
Westland: Lange Stucken (Poelzone)	110	
Westland: Tuinveld (Poelzone)	110	
Westland: De Baak (Poelzone)	110	
Overige herstructurering	pm	1.809
Totaal W/O	1.041	2.850

¹ Herstructurering Wilgenlei is inmiddels voltooid

² Locatie Chrysantenweg is gewijzigd in transformatiegebied

BRON: Stuurgroep Greenports Ned. 2007, uitvoeringsplan herstructurering

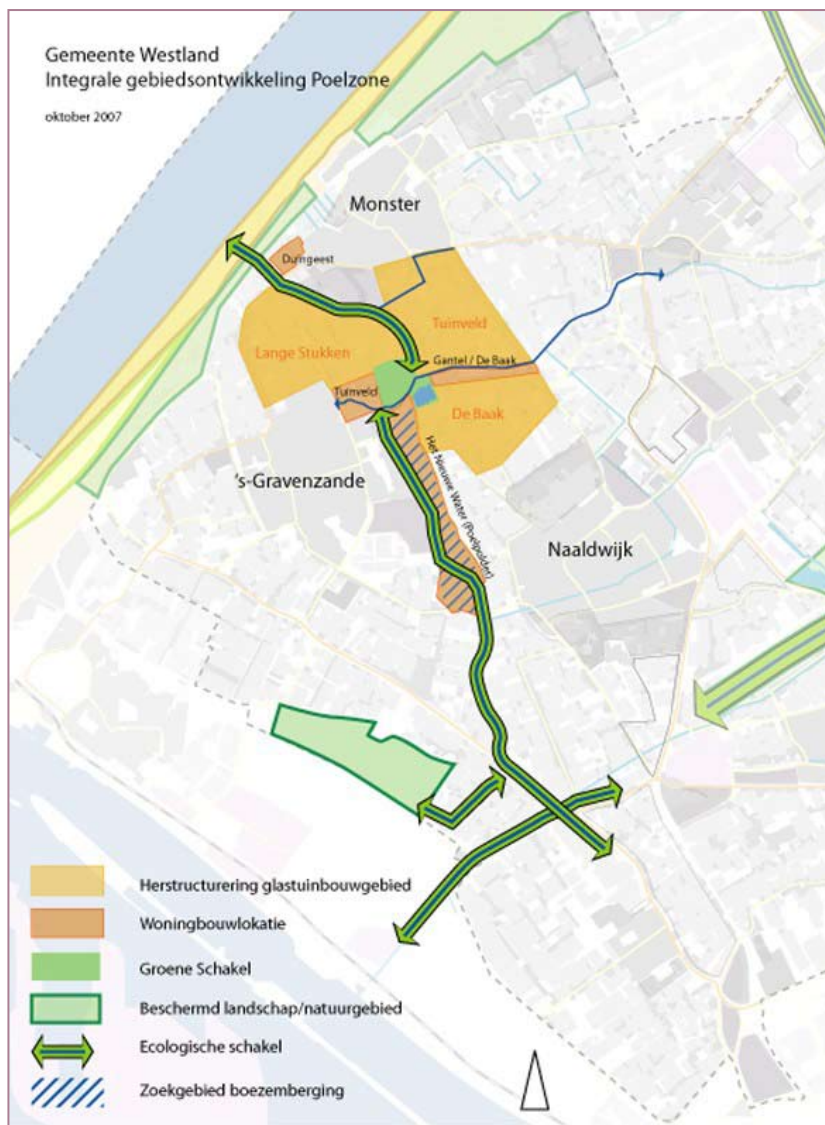
2. Herstructurering verouderde glastuinbouwgebieden

Binnen het duurzame glastuinbouwareaal zijn de productieomstandigheden verre van ideaal, met name in de oudere gebieden. De omvang van bedrijven is te klein voor een moderne bedrijfsvoering, het gebied te versnipperd om tot bedrijfsvergroting te komen, de ontsluiting is veelal gebrekkig, de waterberging is onvoldoende en vaak nemen niet-glastuinbouw gerelateerde functies te veel ruimte in. Deze gebieden hebben een herstructureringsopgave met als doel ruimte te bieden aan eigentijdse, efficiënt ingerichte glastuinbouwcomplexen en tegelijkertijd het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit en verbeteren van de ontsluiting.

Ten aanzien van de herstructurering wordt een onderscheid gemaakt tussen prioritaire en niet-prioritaire gebieden. Van de niet-prioritaire gebieden wordt ervan uitgegaan, dat de ondernemers binnen het gebied er zelf toe in staat zijn om door middel van bedrijfsovername en vervanging van oud glas door nieuw glas het gebied weer toekomstgericht en levensvatbaar te maken.

Bij prioritaire gebieden zijn ingrijpender herstructureringsoperaties vereist, die ook betrekking hebben op bedrijfs- en gebiedsoverstijgende ingrepen, zoals de aanpassing van infrastructuur en waterhuishouding en aanleg van groen- en recreatievoorzieningen. Versterken van de economie gaat hier hand in hand met verbeteren van het woon- en leefklimaat, geheel in overeenstemming met de doelstellingen van zowel de Nota Ruimte en Randstad Urgent als van de Greenport(s) Nederland.

Integrale herstructureringsoperaties zijn kostbare operaties die niet door de ondernemers alleen kunnen worden gedragen. Aangezien bij integrale herstructureringsoperaties meerdere maatschappelijke doelen worden gerealiseerd, is een financiële ondersteuning noodzakelijk en legitiem. Om regie te kunnen voeren over herstructureringsoperaties is ontwikkeling van een vernieuwd instrumentarium, gebaseerd op ontwikkelingsplanologie, noodzakelijk. Een herziening van de Onteigeningswet door het Rijk en/of het instellen van een grondbank zou het proces kunnen versnellen.

Voorbeeld integrale gebiedsontwikkeling herstructurering Poelzone

De herstructureringen moeten worden opgepakt als de kans bij uitstek om de verschillende doelen ten aanzien van de aanpassing van de glastuinbouw te realiseren:

- Integraal organiseren van gietwater en waterberging in plaats van op bedrijfsniveau organiseren.
- Mogelijkheden bieden voor bedrijven die zich vooral toeleggen op waardevermeerdering en kennisintensieve productie. Ruimte bieden aan bedrijven in die delen van de keten die nog ontbreken of versterkt moeten worden.
- Realiseren van een energienetwerk, streven naar CO₂- en energieneutrale teelt.
- Nieuwe bedrijfswoningen zodanig situeren, dat deze woningen toekomstige herstructureringen niet in de weg staan en bijdragen aan de uitstraling van het gebied.
- Aandacht voor de visuele kwaliteit van en het beeldkwaliteitsplan voor de sector, aandacht voor het 'uiterlijk' van de glastuinbouw vanaf de openbare weg en het groen, voldoende ruimte bieden voor water en groen.
- Afstemmen op nabijgelegen woningbouw, bijvoorbeeld door energielevering.
- Realiseren van intensief en zo mogelijk dubbel grondgebruik, bijvoorbeeld drijvende kassen, waterbergingskelders, kassen op bedrijfsruimten etc.

Hectares nieuw agro-gerelateerd bedrijventerrein 2007- 2011 en 2007- 2020			
		2007 - 2011	2007 - 2020
Greenport Westland-Oostland	Lansingerland, Hoefweg Zuid	83 ¹	
	Westland: Honderdland fase 2	47	
	Westland: Trade Parc Westland 3	26	
			156

¹ Inmiddels is nog maar 30 hectare beschikbaar, 53 hectare is bestemd voor de realisering van Bleizo *BRON: Stuurgroep Greenports Ned. 2007, uitvoeringsplan herstructurering*

3. Transformatie

Glas dat verdwijnt ten behoeve van wonen (op de Glasdynamiekkkaart)

De rood weergegeven glascomplexen op een grijze ondergrond geven aan welke glastuinbouwcomplexen naar verwachting in de periode tot 2020 zullen transformeren tot woongebieden. In de gemeente Pijnacker-Nootdorp zijn ook glascomplexen weergegeven, waarvan in het gemeentelijke beleidsplan Glastuinbouw onder bepaalde voorwaarde de mogelijkheid tot transformatie naar wonen wordt voorzien in de periode na 2025.

Glas dat verdwijnt ten behoeve van (agro-gerelateerde) bedrijvigheid

Binnen Greenport Westland-Oostland moet voldoende ruimte geboden worden voor de vestiging van agro-gerelateerde bedrijven, om het totale cluster te kunnen huisvesten.

Het zwaartepunt voor ontwikkeling van agro-gerelateerde bedrijven ligt in Westland in de economische corridor langs de N213 en voor Oostland langs de A12 van Bleizo locatie tot veilingcomplex (Honderdland, Trade Parc Westland fase 3, Hoefweg-Zuid). Het gehele areaal aan bedrijventerreinen binnen de Greenport moet echter ook voor de glastuinbouwsector toegankelijk blijven.

Een deel van de transformatie van glasgebieden moet worden ingezet om ruimte te bieden aan agro-gerelateerde bedrijvigheid.

Enige vorm van regie wordt gevoerd om te bewerkstelligen dat 'het juiste bedrijf op de juiste plaats komt', met als doel de gehele keten te kunnen huisvesten. Door het voorkomen van de vestiging van branchevreemde bedrijven, wordt de beschikbaarheid van ruimte voor agro-gerelateerde bedrijven ook op de lange termijn gewaarborgd.

Op de Glasdynamiekkkaart:

De rood weergegeven glascomplexen op een paarse ondergrond geven aan welke glastuinbouwcomplexen naar verwachting in de periode tot 2020 zullen transformeren tot (agro-gerelateerde) bedrijventerreinen. Zichtbaar is dat dit tot een omvangrijke transformatie leidt, waarbij er naar gestreefd wordt de glastuinbouwsector per saldo evenveel ruimte te bieden. Hier is dus vooral sprake van een verschuiving binnen de sector van teelt naar productontwikkeling, logistiek, handel e.d.

4. Sanering van verspreid glas

Verspreid glas in het landschap wordt gesaneerd, om ruimte te maken voor water, groen en (beperkte) woningbouw middels de ruimtevoor-ruimte regeling. Ook de glastuinbouwsector heeft belang bij het saneren van verspreid glas. De vaak beperkte omvang van het glas en het gebrek aan uitbreidingsmogelijkheden brengt individuele ondernemers in de problemen. Het ontbreekt deze ondernemers aan mogelijkheden om verduurzaming van hun bedrijven door te voeren. De vertrekkende tuinders die zich willen hervestigen moet nieuwe ruimte kunnen worden geboden. Ook 'papieren' glasbestemmingen op ongewenste plaatsen worden gesaneerd.

In met name de gemeenten Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland worden glastuinbouwbedrijven gesaneerd ten behoeve van recreatiegebieden, groen en ecologische zones. In de gemeente Midden-Delfland gaat het om de sanering van ca. 55 ha glas, in Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp om in totaal 20 ha ten behoeve van de Groenzone Berkel-Pijnacker. In de Greenport Westland-

Midden-Delfland Foto; Hans de Lijster

Oostland vindt ook transformatie plaats van zowel glasgebied als akker- en weidegebied naar waterbergingsgebied. Deze transformatie is mede ten behoeve van de glastuinbouw, die immers een grote waterbergingsopgave heeft. Het kabinet heeft in zijn "honderddagenbrief" het opzetten van een saneringsfonds voor deze problematiek gesuggereerd.

Op de Glasdynamiekaart

De rood weergegeven glascomplexen op een groene ondergrond geven aan welke glastuinbouwcomplexen naar verwachting in de periode tot 2020 zullen transformeren tot agrarisch of recreatief landschap en water. Dit betreft vooral de transformatie van verspreid glas in het buitengebied. In het kader van de ruimte-voor-ruimte regeling zal een deel van deze transformatie ook plaatsvinden in de vorm van (kleinschalige) woningbouw.

5. Ontwikkelingsruimte voor de toekomst

Voorzien wordt dat op termijn geen ruimte meer kan worden geboden binnen de Greenport Westland-Oostland. Op basis van de 'saldo-nul benadering' zal vlakbij de Greenport ontwikkelruimte moeten worden gecreëerd. De Zuid-Hollandse eilanden komen hiervoor als eerste in aanmerking. Dit moet in regionale plannen planologisch worden verankerd.

Conclusie

In Westland-Oostland is in de periode 2004-2020 een transformatieopgave voorzien van glas naar een andere functie van in totaal 1000 ha, waarvan 500-550 ha glas in Westland en 450 ha in Oostland. In Westland gaat het om de transformatie van 200 ha glas als gevolg van de inrichting en ontwikkeling van de Westlandse Zoom. 200 ha als gevolg van woningbouwlocaties waaronder Woerdblok, Molensloot, Hoogeland, Juliahof en bedrijventerreinen waaronder Honderdland, Trade Parc Westland fase 2 en 3 en het ABC Westland. 50 ha als gevolg van waterberging in de Poelzone en 50 ha als gevolg van woningbouw ten behoeve van de ONW locaties Poelzone. In Oostland gaat het om 75 ha te saneren glas in Midden-Delfland (55 ha) en de Groenzone Berkel-Pijnacker (20 ha). Daarnaast verdwijnt er in Pijnacker-Nootdorp glas voor de realisatie van de nieuwe woonwijk Klapwijk-Noord (Acker Woude) en in Lansingerland voor het bedrijventerrein Oudeland en op termijn mogelijk voor het bedrijventerrein Klappolder.

Herstructurering van glastuinbouwgebieden gaat op dit moment niet snel genoeg, mede vanwege het gebrek aan hervestigingsruimte. Herstructurering is één van de grootste opgaven. In Zuid-Holland betreft de herstructureringsopgave van glastuinbouwgebieden al 3400 ha glas tot 2020. Bij integrale gebiedsontwikkeling, waarbij behalve glas, ook water, groen, infrastructuur en energie wordt meegenomen, levert herstructurering een belangrijke bijdrage aan duurzaamheid, verbetering van de landschappelijke kwaliteit en de concurrentiepositie van de Greenports.

Met de 'saldo-nul benadering' is vastgelegd, dat binnen Zuid-Holland tenminste een areaal van 5800 ha glas in stand zou worden gehouden, om de Greenport toekomstperspectief te bieden. Uit het overzicht van de geplande en deels uitgevoerde transformaties blijkt, dat er momenteel een areaal overblijft van circa 5400 hectare en vermoedelijk nog verder daalt naar 5150 ha. Als gevolg hiervan zal binnen de provincie Zuid-Holland een aanvullende glastuinbouwareaal moeten worden ontwikkeld van circa 650 hectare. De Zuid-Hollandse eilanden lijken hiertoe de meeste mogelijkheden te bieden, gezien de relatief lagere druk op de grond. De bodemgeschiktheid en de nabijheid van of ligging in glasconcentratiegebieden zijn daarbij belangrijke zoekcriteria.

